

MINN GERIKU GHAL BAHAR IL-MEJJET

Geriku — il-belt hienja, li għal sebat ijiem laqgħet fi hđanha l-Arka tal-Liġi l-Qadima, u f'hin wiehed imsejkna, għax kemm il-darba l-għlied u l-gwerer garrfuha — dahlitli hekk f'qalbi, li ma nistax ninsieha! Hassejtni nitnikket meta htiegħli nitbiegħed minnha. Imma hallejtha lil Geriku l-għażiża, u ġbidt bil-qajla għannaha ta' Wadi l-Qelt sa ma wasalt fir-rahal ta' Gālgala, xi żewġ mili bghid minn Geriku. Gālgala tista' tghid kienet l-ewwel maqdes tal-Art Imqaddsa, għax hemmhekk l-Arka tal-Għaqda l-Qadima damet għal sitt snin shāh. Hemmhekk ukoll, il-Gens Lhudi għamel l-ewwel Għid il-Kbir tiegħu, wara li dahal fl-Art Imwegħda.

Id-Dejr ta' San Gwann il-Għammiedi, tal-Griegi Ortodossi msemmi f'dil-kitba, li jnsab hdejn il-Gurdan.

Hallejt lil Gālgala u bqajt miexi mat-trejqa li wasslitni sa Dejr Mar Juhanna, jiġifieri l-Kunvent ta' San Gwann il-Għammiedi. Dan il-Kunvent kien imgarraf imma fis-sena 1882 reġgħu bnewh ir-Rħieb Griegi Ortodossi bhala tifikira ta' kemm dam jghix hemmekk San Gwann. Min hawn kien għad baqagħli biss xi erba'

mitt pass biex nilhaq ix-xmara tal-Gurdan. La tghidx x'hassejt ġewwa fija meta sibt ruħi quddiem dak l-ilma mqaddes li fih Ġesù tghammed minn san Gwann. Imma x-xmāra hi twila hafna, għal hekk l-ewwel hsieb li jġi f'mohħok ikun li tfitteq l-imkien li fih tghammed Kristu.

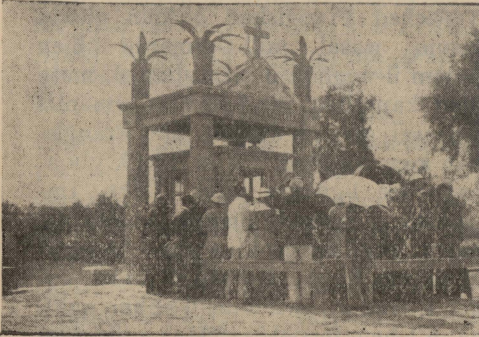
Irkibna d-dgħajsa tal-Gharab jien u wiehed Franġiskan li kien għadu kemm wasal mill-Germanja biex itemm il-wegħda li kien għamel, meta kien kappillan tas-suldati Germaniżi fl-ewwel gwerra dinjija. Dal-Franġiskan kien wiegħed 'l Alla li jekk jibqa' haj wara l-gwerra jmur l-Art Imqaddsa u jghaddi hemm il-bqija ta' hajtu, għal kemm kien għad baqagħlu ommu hajja. Il-qaddief beda jaqdef u jaqdef, sa kemm fl-aħħar qalilna b'lehen ferriehi: "Hawn jingħad minn dejjem li tghammed Kristu!" Hemmekk f'daqqa ir-Raheb Germaniż qabeż fl-ilma tax-xmara biċ-ċoqqa b'kollox, u la tghidx x'qatgħa tagħni! Meta saqsejtu għaliex għamel dan, wegħibni bid-dahka, għax hekk kienu jagħmlu l-ewwel Insara.

Ftit wara tlajt mid-dgħajsa għal fuq ix-xtajta fejn darba nfetah issema, u r-Ruh t'Alla niżlet b'għamla ta' hamiema fuq il-Messija, waqt li kien tiela' mill-ilma, u lehen il-Missier stama' jghid mis-sema: Dan hu Ibni l-Mahhub, li bih nitghaxxaq!"

Hemmekk ix-xtut tax-xmāra mghottijin bis-siġar, għoljin u dejjem hadrāna, sajj u xitwa, li l-Pellegrini li jmorru hemm jistkennew taħthom mis-sirġa tax-xemx qawwiġa. F'dik ix-xtajta fejn jitbewsu l-art u x-xmāra is-siġar u x-xtieli mill-isbah jikbru ġewwa xulxin, dor-nu biex ifakkru minn ġens għall-ichor

l-imhabba Divina tal-Missier u l-Iben.

Hemmekk ukoll hdejn dawn is-sigar sbieh hemm artal taht baldakkin tal-hagar, mibni mill-Frangiskani ghaż-żawwarin li jridu jisimghu l-quddies u jitqarbn u fuq ix-xtajta. U ftit 'il gewwa hemm ukoll kappella żghira u Ospizju, ukoll tal-Frangiskani, mibnijin ftit ilu, ghal min ikun irid iqatta' hemmekk xi jumejn jew tlieta.

It-Tużell bl-artal tahtu qrib xatt ix-xmara tal-Gurdan u għadd ta' żawwarin jisimghu l-quddies.

Xtaqt kieku jiena nghaddi ftit jiem (m'hux sieghat biss) hdejn dak l-ilma Mqaddes, imma fid-dinja ma tistagħx tithenna għal żmien twil b'dak li jkun għażiż għalik. Għal hekk wara li bist ix-xtajta mbierka u raddejt is-salib b'subghajja miblula fil-ilma tal-Magħmudija ta' Ġesù, qbadt it-trejqa sa kemm wasalt sal-Baħar il-Mejjet.

Il-Baħar il-Mejjet! Dan il-Baħar jissegħaħ mejjet għax ebda hlejqa ma tista' tghix fih imhabba l-imrar tiegħu. Ara kemm hu hekk, li l-hut li jidhol fih mal-ilma tax-xmâra, imut minnu fih. Sahansitra t-tajr iżomm ruhu bghid minn dak il-baħar, għax dawk l-inhawi ma jsibx ilma helu x'jixrob. Il-Għarab isejhulu *Baħar Lût* (il-baħar ta' Lot), isem li jfakkar fil-qreda tal-biża' ta' Sodma u Gho-

morra. Inghid għalija bqajt mistagħgeb bis-safa tal-ilma ta' dan il-baħar, ċar kristall, u dejjem shun, għal kemm fix-xitwa. Jien ghomt fih, u kif intlaqt gewwa l-ilma hassejtni mer-rugh il-fuq, fil-wieċ, bħal biċċa sufra. Imma ma stajtx inżomm għajnejja miftuhin fil-baħar, għax bdew jaharquni wisq b'dak l-ilma mielaħ. U kif hriġt mill-ilma hassejt ġildi jaharaqni u sâr ahmar nâr, bid-demmi li donnu ried joħroġ minnu. Ġismi kollu nkesa bil-melħ irqiq ileqq, donnu għabra tal-hġieg fina. Xtaqt kieku ninsafa bl-ilma helu, imma ma kien hemm imkien dik in-naha.

Ilbist u tlaqt mat-trejqa, fix-xtajta tal-Għarb ta' dak il-baħar. L-ewwel ma lhaqt kien Wadi n-Nâr, li minnu fix-xitwa jghaddi l-ilma tal-wied ta' Cedron, u jiferragh fil-baħar Mejjiet. Bqajt sejjer u rajt Ghajn Gidi, qrib il-belt qadima ta' Engaddi, imsem-

Il-Baħar il-Mejjet. La hût u la beb-bûa ma jinsab gewwa fih, anqas sigar jew hawia ma' dwaru...

mija wisq żmien il-qedem għat-tjieba tal-inbit tagħha. Aktar 'l hemm rajt il-fdalijiet tal-fortizza ta' Masda, mib-nija mill-Qassis il-Kbir Jonata, u li gewwa fiha fi żmien Titu, l-ahħar qawwa tal-Lhud sefġhet mitmuma. Bqajt miexi sa ma wasalt fil-wied ta' Siddim fejn darba kienu jinsabu

l-bliet ta' Sodoma, Ghomorra, Adama u Seboin, li htija tad-dnubiet fahxin taghhom sfaw meqruda minn xita ta' nar mis-sema, u miblughin fil-ghomoq tal-bahar. It-tifikira ta' dawn il-bliet ghadha tbazza' u twewer lil kull min jghaddi minn dik in-naħa.

U kemm hwejjeg oħra, sbieh u tal-

qedem, kelli x-xorti li nara b'ghajnejja! U kemm nies jixtiequ jarawhom, imma ma jistghu jaqtghu xewqithom! Għal hekk, hieni u ferhan, tlaqt mill-ġdid lejn Geriku u minn hemm, bil-karozza, lejn Ġerusalem, li fuqha nikteb darba oħra.

DUN ANTON TABONE

~~L-ARPA TA' DAVID~~

~~Meta David kien ħaj, qabel jorqod, kien idendel l-arpa hdejn rasu. F'nofs il-lejl sewwa kienet tigi r-Ruh mis-sema, tonfoħ ħafif ħafif fuq awtār jew kondi tal-arpa, u jibdedw idoqqu helu-helu. B'dak id-daqq David kien jistenbah, iqum, jaqbad f'idejh l-arpa u jibda jdoqqha u jghanni għana ta' tifhir 'l Alla. Imbagħad jarga' jorqod. Fil-ghodu David kien iqum, ħafif bħal għazziela, u qalbieni bħal qasad, biex jahdem għal ġid tan-nies tiegħu.~~

~~Wara żmien David miet, u issa jinsab mimdud rieqed ġewwa għar imħaffer taħt l-art fil-qalba ta' Gebel Sijon. Hdejn rasu għandu imdendla l-arpa. Meta jarga ġigi fid-dinja Elija, David jarga jqum, imma sa dak inhar jibqa' rieqed, sena wara sena.~~

~~Darba kien hemm żewġt aħwa tewmin Lhud, tfal safja għall-aħħar, u riedu jqajjmu lil David. Ftieħmu u ġew mill-bgħid hafna; qasmu art u bahar u waslu Palestina. Telgħu Ġerusalem, marru Sijon, sabu l-għar ta' David u ttawlu fiħ. Daħlu, u kif daħlu laqagħhom il-Profeta Elija, xiħ, b'xagħar abjad kbir u lehja twila bajda. Qalilhom: "Hawn x'gejtu tagħmlu?" Wegħbuh: "Ġejna nqajjmu lis-sultan tagħna David, halli jieħu ħsiebna u jmexxina!"~~

~~Qalilhom: "Ibqgħu deħlin 'il ġewwa, u fejn taraw kamra bil-bieb~~

~~mghotti bi star tal-bellus aħmar, idħlu fiħa. Hemm issibu lil David rieqed u ieqfu wieħed kull naħa ma' ġenbu. Hemm buqar bl-ilma u żingla u ħarqa. Wieħed minnkomm iżomm f'idu l-buqar u l-ħarqa, u l-ieħor iżomm iiz-zingla. Wara ftit tal-ħin, David jarfa' jdejh, u kif jerfagħhom tal-buqar isawwablu l-ilma fuqhom, u taż-żingla jilqa' l-ilma tagħthom. Kif David jahsel idejh, tuh il-ħarqa biex jimsaħhom fiħa. Imbagħad newwlu l-arpa."~~

~~Hakk għamlu ż-żewġt aħwa u daħlu 'l ġewwa. Sabu l-kamra u lil David rieqed fiħa fuq sodda tad-deheb. Mal-ħitan tal-kamra kien hemm imdendla l-ghodda ta' David: sjuf u ħriebi, tarkat u sniesel, u x-xedd taż-żiemel tiegħu, ileqq bid-deheb u jlellex bid-djamanti.~~

~~Iż-żgħażaġh qağħdu mitlufin iħarsu lejn dawk il-ġmelijiet kollha, u nsew għal fejn kienu daħlu. David fil-ħin tiegħu, rafa' jdejh, imma huma ma ntebhux. Raġa' nizzzilhom u raqad, u ż-żgħażaġh tilfu newbithom!~~

~~Għal hekk David, għad li ħaj għal dejjem, għadu rieqed. U jdum rieqed sa kemm żewġ żgħażaġh Lhud oħra, bla dnub u bla tebġha, jerġgħu jsibu l-qabar tiegħu u jidħlu fiħ u jahslulu jdejh malli jerfagħhom, darba kull elf sena.~~

NATAN BEN ZOĦAR